НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра фізіології хребетних і фармакології

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан факультету ветеринарної медицини
_____ Микола ЦВІЛІХОВСЬКИЙ
"___" _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри фізіології
хребетних і фармакології
протокол № 1 від " 1 " липня 2024 р.
Завідувач кафедри
_____ Олена ЖУРЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант освітньої програми
"Ветеринарна медицина"
_____ Наталія ГРУШАНСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Лікарські рослини у ветеринарній медицині»

Галузь знань 21 «Ветеринарія»

Спеціальність 211 – «Ветеринарна медицина»

Освітня програма Ветеринарна медицина

Факультет ветеринарної медицини

Розробник: Бойко Григорій Васильович, доцент, к.вет.н.
Іщенко Вадим Дмитрович, доцент, к.вет.н.

Київ – 2024

Опис навчальної дисципліни

ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ »

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	
Освітній ступінь	Магістр
Галузь знань	21 «Ветеринарна медицина»
Спеціальність	211 – «Ветеринарна медицина»
Освітня програма	Ветеринарна медицина
Характеристика навчальної дисципліни	
	Скорочений термін
Вид	Вибіркова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4,0
Кількість змістових модулів	2
Форма контролю	Залік
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання	
	денна форма навчання
Рік підготовки (курс)	2 курс
Семестр	5
Лекційні заняття	15 год.
Лабораторні заняття	15 год.
Самостійна робота	90 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни - Основна мета викладання дисципліни – висвітлити можливість використання в практиці роботи лікаря ветеринарної медицини флористичних запасів України, ознайомити студентів з надбанням наукової і народної ветеринарної медицини по застосуванню лікарських засобів рослинного походження в лікуванні тварин, профілактиці окремих захворювань.

При цьому будуть викладені матеріали з технології збору, обробки, зберігання та переробки лікарської рослинної сировини, хімічного складу, фармакологічної дії, призначення, показань та протипоказань до застосування препаратів з неї.

Всі ці знання необхідні для кінцевої мети дисципліни в системі підготовки фахівця ветеринарної медицини – засвоєння основ фітофармакології (фітотерапії, фітопрофілактики, фітостимуляції і ін.). Тільки після засвоєння цього матеріалу лікар ветеринарної медицини зможе використовувати в своїй роботі неоціненні багатства рослинного світу для лікування тварин, профілактики захворювань, стимуляції фізіологічних функцій і продуктивності тварин.

Поряд з цим буде вивчатись рослинний світ, що спричинює негативний вплив на організм тварин та викликає отруєння. Це дасть змогу одержати знання з фітотоксикології і в практичній роботі планування профілактичних заходів, своєчасно діагностувати та надавати лікувальну допомогу тваринам.

Завдання.

Виходячи з кваліфікаційної характеристики лікаря ветеринарної медицини кожен студент мусить мати наступні знання з цієї дисципліни:

1. Загальні відомості про рослинний світ планети, республіки і його загальноприйняту класифікацію.
2. Точні знання про групи лікарських рослин за їх терапевтичною дією.
3. Правила збору лікарських рослин, технологію заготівлі, обробки, зберігання і переробки лікарської рослинної сировини.
4. Точні назви лікарських рослин окремих груп (латинська, українська, синоніми), хімічний склад сировини, фармакологічну дію, призначення, лікарські форми, дозування, показання і проти показання до застосування.
5. Класифікацію отруйних та шкідливих рослин.
6. Ареал (розповсюдження) отруйних та шкідливих рослин.
7. Вивчення природи, дії та визначення отруйних рослин.
8. Ідентифікація та механізми дії отруйних рослини.
9. Етіопатогенетичний вплив отруйних та шкідливих рослин на тварин.
10. Клінічні ознаки та перебіг отруєнь різними рослинами, методи діагностики, лікувальні та профілактичні заходи. Визначення отруйних хімічних складників рослин.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.

СК 6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

СК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин різних класів і видів, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.

СК 19. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПРН 2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.

ПРН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.

ПРН 4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

ПРН 6. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.

ПРН 7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

ПРН 8. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

ПРН 15. Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин.

ПРН 19. Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

2. Програма та структура навчальної дисципліни:
Скорочений термін денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лекц.	Лаб. занят.	Сам. роб.
Змістовий модуль 1. Лікарські засоби рослинного походження та їх загальна характеристика.				
Тема 1. Дикорosла і культурна флора в ветеринарній медицині. Сутність і напрямки лік. дії. Фармакогнозія, фітотерапія. Історична довідка з розвитку фітотерапії і фармакогнозії. Біологічно активні (хімічні) складники лікарських і отруйних рослин і їх характеристика.	8	2		6
Тема 2. Лікарська рослинна сировина її заготівля. Контроль якості лікарської рослинної сировини. Охорона дикорослої лікарської флори.	8	2		6
Тема 3. Лікарські рослини і сировина рослинного походження. Морфологічна класифікація рослинної сировини. Надземні і підземні частини рослин, як лікарська сировина	8		2	6
Тема 4. Збір лікарських рослин і заготівля лікарської сировини. Планування заготівлі лікарської рослинної сировини. Консервація і зберігання лікарської рослинної сировини.	8		2	6
Тема 5. Дія рослинних засобів на систему дихання.	8	2		6
Тема 6. Визначення шкідників рослинної сировини та ступеню ураження ними сировини. Визначення вмісту вологості і золи рослинної сировини. Визначення ступеню її зіпсованості та вибракування рослинної сировини.	8		2	6
Тема 7. Дія рослинних засобів на систему травлення та печінку. Дія рослинних засобів на серцево-судинну і нервову системи	10	2		8
Модульний контроль (колоквіум).	2		2	
Разом за змістовим модулем 1	**60**	**8**	**8**	**44**
Змістовий модуль 2. Класифікація лікарських рослинних засобів за їх				

дією на організм і фармакотерапевтичне обґрунтування призначень рослинних ліків за розвитку різних патологій				
Тема 1. Дія рослинних засобів на сечостатеву систему.	10	2		8
Тема 2. Антигельмінтні та протипаразитарні засоби рослинного походження. Застосування рослинних лікарських засобів в хірургічній практиці, при хворобах обміну речовин, як дезодорантів.	10	2		8
Тема 3. Лікарські форми з рослинної сировини та технологія їх виготовлення.	12		2	10
Тема 4. Отруйні та шкідливі рослини. Характеристика основних отруєнь тварин рослинами. Принципи діагностики. Загальні лікувальні і профілактичні заходи при отруєннях	13	3		10
Тема 5. Вивчення рослинних засобів за вмістом основних хімічних сполук. Вивчення отруйних рослин за гербарними зразками.	13		3	10
Модульний контроль (колоквіум).	2		2	
Разом за змістовим модулем 2	**60**	**7**	**7**	**46**
Усього годин	**120**	**15**	**15**	**90**

3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Лікарські рослини і сировина рослинного походження. Морфологічна класифікація рослинної сировини. Надземні і підземні частини рослин, як лікарська сировина	2
2.	Збір лікарських рослин і заготівля лікарської сировини. Планування заготівлі лікарської рослинної сировини. Консервація і зберігання лікарської рослинної сировини.	2
3.	Визначення шкідників рослинної сировини та ступеню ураження ними сировини. Визначення вмісту вологості і золи рослинної сировини. Визначення ступеню її зіпсованості та вибракування рослинної сировини.	2
4.	Модуль 1	2
5.	Лікарські форми з рослинної сировини та технологія їх виготовлення.	2

6.	Вивчення рослинних засобів за вмістом основних хімічних сполук. Вивчення отруйних рослин за гербарними зразками.	3
7.	Модуль 2	2
	Разом	**15**

4. Самостійна робота студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Самостійна робота 1.1 Тема. Техніка збирання окремих видів лікарської рослинної сировини. https://elearn.nubip.edu.ua/mod/assign/view.php?id=138657	12
2.	Самостійна робота 1.2 Тема. Особиста гігієна при заготівлі лікарської рослинної сировини. https://elearn.nubip.edu.ua/mod/assign/view.php?id=138658	12
3.	Самостійна робота 1.3 Тема. Готові лікарські форми з рослинної сировини, що випускаються фармацевтичною промисловістю. https://elearn.nubip.edu.ua/mod/assign/view.php?id=138660	12
4.	Самостійна робота 2.1 Тема. Рослини, що застосовуються в разі хвороб органів різних систем організму. https://elearn.nubip.edu.ua/mod/assign/view.php?id=138661	12
5.	Самостійна робота 2.2 Тема. Правила гербаризації лікарських рослин. https://elearn.nubip.edu.ua/mod/assign/view.php?id=138662	12
6.	Самостійна робота 2.3 Тема. Рослини, що використовуються в разі розвитку гіпо- і авітамінозів. Рослини як джерело мінеральних речовин. https://elearn.nubip.edu.ua/mod/assign/view.php?id=138663	12
7.	Самостійна робота 2.4 Тема. Загальні принципи лікування тварин у разі отруєнь рослинами. https://elearn.nubip.edu.ua/mod/assign/view.php?id=138664	18
	Разом	**90**

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- залік;
- модульні тести;
- реферати;
- розрахункові роботи;
- захист лабораторних робіт.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- інші види.

7. Методи оцінювання.

- залік;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати, есе;
- захист лабораторних робіт;
- презентації.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання
	залік
90-100	зараховано
74-89	
60-73	
0-59	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $\mathbf{R_{ДИС}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $\mathbf{R_{НР}}$ (до 70 балів): $\mathbf{R_{ДИС} = R_{НР} + R_{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=18)
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми;

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Бойко Г.В., Іщенко В.Д. Лікарські рослини у ветеринарній медицині : навчальний посібник. К. : КОМПРИНТ, 2017. 472 с.

2. Палиця Ю.В., Іщенко В.Д., Бойко Г.В. Лікарські рослини : практикум. К. : КОМПРИНТ, 2017. 128 с.

3. Методичні вказівки до лабораторних занять і самостійної роботи з дисципліни «Лікарські рослини у ветериарній медицині» для студентів ОС «Магістр» спеціальності 211 – «Ветеринарна медицина» галузь знань 21 – «Ветеринарія»до лабораторних занять з дисципліни "Лікарські рослини" для студентів ОР «Бакалавр» для аграрних вищих навчальних закладів III−IV рівнів акредитації за напрямом «Ветеринарна медицина» / уклад. Г. В. Бойко [та ін.]. - К. : , 2023. - 65 с.